

Nyhetschef
Carina Sigurdsson Löpp
08-550 921 24
carina.sigurdsson@lt.se

Printredaktör
Björn Sandström
08-587 122 14
bjorn.sandstrom@lt.se

Tipsa oss!
Telefon-
svarare:
08-550 673 00

Mejl: redaktion@lt.se

SMS: Skicka till nr 72023
Börja texten med LTS

Följ LT på
Facebook, Twitter och
Instagram:

facebook:
facebook.com/LTSodertalje
twitter: @LT_Sodertalje
instagram: LT_Sodertalje

**SENASTE
NYTT ALLTID PÅ
WEBBEN**

Fredric Bonde och hans familj ska återskapa natur- och kulturmiljön på Mörkö.

Familjen Bonde ska

SÖDERTALJE Promenadstigar, badplatser och ekskog istället för sly och slån.

Det är målet när familjen Bonde nu ska återskapa natur- och kulturmiljön på Mörkö.

I flera hundra år har marken på Mörkö brukats och betats. Med tiden har dock mycket av den öppna marken försvunnit. När beteshagar inte längre behövs har sly och slån sakta tagit tillbaka marken. Eller så har marken planterats igen med gran. Men nu ska det bli ändring på det. Bordsjö skogar och familjen Bonde ska återskapa delar av den gamla natur- och kulturmiljön, till glädje för boende och besökare och till fromma för den biologiska mångfalden.

”Koncept Mörkö” heter det projekt som startats av Bordsjö skogar för att ut-

veckla boendemiljön för Mörköborna. Inför arbetet har en kulturlandskapsutredning gjorts för norra Mörkö och en natur- och skötselplan tagits fram. Projektet omfattar både arkitektur, infrastruktur, naturmiljö och kulturmiljö.

- Skötselplanen ska bland annat fungera som underlag i arbetet med att öka områdets tillgänglighet för fri-luftslivet. Vi tänker oss att bland annat anlägga promenadstigar och återskapa badplatser, berättar Fredric Bonde, platschef på Hörningsholm.

- En förutsättning för att finansiera det här projektet - och den fiber och det VANÄT som dras på Mörkö - är att vi sålt en del fastigheter och möjliggjort en exploatering av cirka 25 tomter på norra Mörkö, mellan Däderö och Ångsholm.

Kulturlandskapet får ett nytt ljusare och luftigare utseende när spindelgrävaren rensat bort ogenomträngliga buskage av slån. Nu ges annan växtlighet en chans att slå rot. I bakgrunden skimtar torpet Tegneby.
FOTO: FREDRIC BONDE

En första del i arbetet är att återskapa det öppna ekbeteslandskapet som har varit utmärkande för norra Mörkö och också legat familjen Bonde varmt om hjärtat.

- Ja, det kan man säga.

Det finns en tradition i familjen av att värna den här typen av skog, med ek och annan ädellöv. Både pappa, farfar och farfars far har exempelvis varit med i föreningen Ekfrämjandet. Men åtgärderna har inte bara

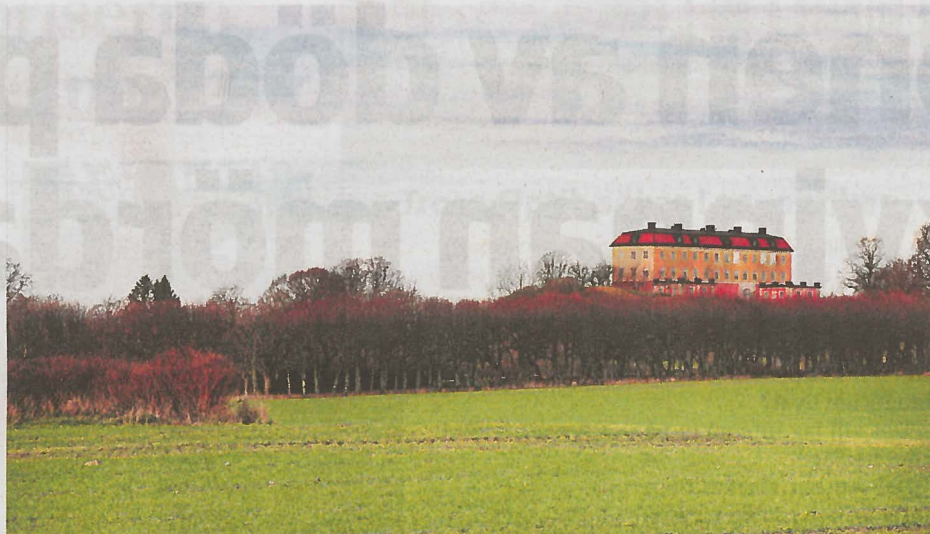

Det handlar om att både återställa och att bibehålla mark, som i mina ögon har både ett stort naturvärde och höga skönhetsvärden.

Fredric Bonde

estetiska värden utan syftar även till att öka den biologiska mångfalden, säger Fredric Bonde.

Det är inga små åtgärder som nu väntar, granskog ska avverkas, stamkvist-

Bordsjö skogar är ett jord- och skogsbruksföretag med verksamhet vid Hörningsholm på Mörkö, och vid Bordsjö i Småland.

FOTO: ROGER STIGELL

Spindelgrävaren tar sig fram nästan överallt.

FOTO: HENRIK GÖTESSON

satsa på Mörkö

ning ska göras, ekar, askar och gamla tallar måste få luft och ljus och därför ska vegetation runt omkring dem tas bort, vass ska röjas och buskar likaså.

Arbetet är redan i full gång och många som passerat Mörkö har säkert sett den gula spindelgrävaren, en maskin som klättrar fram i landskapet. Den är av märket Menzi Muck, väger 13 ton men är som en akrobat. Den tar sig fram i brant terräng, klättrar över odlingsrösen och i blockrik terräng. Det kan den göra tack vare att den är utrustad med nivellerande pendelarmar, som hjulen sitter på, vilket betyder att vart och ett av hjulbenen kan sänkas och höjas oberoende av de andra benen. För arbetet på Mörkö har grävaren utrustats med en kättingröjare, med vilken den ger sig på

åkerholmarnas och skogsbrynnens kantzoner, som ofta växer igen med slån. Det blir i princip ingenting kvar av de ogenomträngliga buskagen av slån när spindelgrävaren är klar, inga smågrenar eller kvistar, bara smulor och damm. – Vi jobbar oss sakta norrifrån, först med de publika ytorna, säger Fredric Bonde och visar flera kartor med tänkta skötselområden, fornlämningar, kulturhistoriskt intressanta platser, var ängarna fanns på 1600-talet, var hagmarkerna låg på 1800-talet, var nyckelbiotoper och olika naturvårdesobjekt finns. – Det handlar om att både återställa och att bibehålla mark, som i mina ögon har både ett stort naturvärde och höga skönhetsvärden. Det handlar om långsiktighet, där perspektivet inte är 25 år utan snarare 250 år.

Genom att jämföra äldre kartor med moderna framgår tydligt att ängs- och betesmark har försvunnit. Där betesdjur en gång gick och där enar och ekar i stort sett var den enda högre vegetationen, där breder i dag ut sig blandskog och på vissa platser regelrätt granskog, som enligt uppgifter i natur- och skötselplanen Stockholms stad lät plantera på 1980-talet. **Trots att det i vissa fall har gått bortåt 200 år sedan markerna betades finns det ändå hopp om att kunna återställa dem,** säger Fredric Bonde. – Våra inventeringar visar att det ännu går att återställa mycket av den mark som en gång fanns. Det finns väl bevarade delar av forna betesmarker och ängar och vi har kommit fram till fyra kärnområden, vilka bör

lyftas. Där ska vegetationen öppnas upp och sedan ska djur återigen få gå på bete där. Det är planen. Den här typen av satsning, att återskapa kultur- och miljövärden är inget som betalar sig rent ekonomiskt, berättar Fredric Bonde. **- De kommande åren sätter vi av mellan 500 000 och 700 000 kronor extra per år för att bland annat återskapa de gamla naturbetesmarkerna. Vi får inte tillbaka de investeringarna i form av pengar. Det handlar om ett mer långsiktigt värde som får komma över tid, för Mörkö och för alla som bor här eller besöker ön, säger Fredric Bonde.**

Text
Roger Stigell
08-550 921 50
roger.stigell@mittmedia.se

MARCUS LINDIUS

köksmästare

Marcus, även son till Pelle, jobbar numera som kock hos oss. Tillsammans med Jon delar han köksmästarrollen. Marcus brinner för maten och kombinerar gärna ihop en meny efter era smaklökar. Vill ni ha hjälp med middagen, festen eller bröllopet så kommer Marcus mer än gärna och hjälper er!

ALLA TIDERS MATLAGARE

Tel 08-552 407 39 • www.allatidersmatlagare.se

#DontCrackUnderPressure
TAG Heuer
SWISS AVANT-GARDE SINCE 1884
AQUARACER CALIBRE 16 CHRONOGRAPH

Klockmaster Hedmarks Ur
STORGATAN 6 SÖDERTÄLJE TEL. 08-550 318 70
ÖPPETTIDER: onsd - fred 10-19, lörd 10-18, julafton 10-14

HEMTEX

Påslakanset satin
299.-
(ord. pris 499.-)

Gäller t.o.m. 24/12 2017. Kan ej kombineras med andra erbjudanden. Med reservation för tryckfel, slutförsäljning och lokala avvikelser. Handla och hitta din närmaste butik på hemtex.se